raadsvoorstel

Agendapunt 2024, nr. VIa-pm
Zaaknummer 2277949
Te behandelen door E.S.F. Schepers-Janssen/ S.G.P. Fleuren

Onderwerp: Quick scan evaluatie en startnotitie visietraject sociaal domein Winterswijk

Aan de raad,

Inleiding
In de Programmabegroting 2024 van de gemeente Winterswijk is het actualiseren van de visie op het sociaal domein als doel opgenomen. Deze is gericht op de Jeugdwet en Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) 2015. Winterswijk heeft in 2014 ter voorbereiding op de transitie in het sociaal domein een visie en beleidskader genaamd ‘De Kracht van Winterswijk’ vastgesteld. In 2018 is met het beleidskader ‘Meedoen in Winterswijk’ de slag gemaakt naar de transformatie van het sociaal domein.

In de begroting 2024 is aangegeven dat het programma “Zorg voor de toekomst” wordt uitgewerkt en dat er een nieuwe visie op het sociaal domein dient te komen. Dit vraagt om een fasegewijze aanpak. De eerste stap in het traject om tot een nieuwe visie te komen, is een evaluatie naar de werking van het sociaal domein in Winterswijk. Deze is uitgevoerd in de vorm van een quick scan. Onder sociaal domein verstaan we in deze evaluatie de werking van de Wmo en Jeugdwet. De Participatiewet is niet meegenomen, omdat deze door Fijnder voor 3 gemeenten wordt uitgevoerd. Ook de andere zaken, zoals sport en de Stadsbank, die in het cirkeldiagram Sociaal Domein genoemd worden, zijn conform de opdracht van de raad geen onderdeel geweest van deze evaluatie. Aan de hand van de resultaten van de evaluatie zijn aandachtspunten voor het ontwikkelen van de visie geformuleerd.

Het college heeft opdracht gegeven tot het opstellen van een nieuwe visie. De visie moet tot stand komen in interactie met de verschillende stakeholders. Daarbij gaat het om bijvoorbeeld , samenwerkingspartners en maatschappelijke organisaties, zoals vrijwilligersorganisaties, welzijnswerk/voorliggend veld, zorgaanbieders, onderwijs en huisartsen.

Het traject om te komen tot een visie is vastgelegd in een startnotitie.

Voorstel
1. Kennis te nemen van de conclusies van de quick scan evaluatie sociaal domein Winterswijk.
2. De aandachtspunten voor de nieuwe visie vast te stellen.
3. De startnotitie voor het visietraject sociaal domein Winterswijk vast te stellen

Relatie met (huidig) beleid
Overig beleid sociaal domein.

Beoogd(e) effect(en)
Een geactualiseerde visie op het sociaal domein Winterswijk.

Argumenten

Ad 1.
Proces quick scan

De evaluatie is een quick scan op basis van reeds uitgevoerde onderzoeken en beschikbare informatie, gecombineerd met verifiërende gesprekken. In de evaluatie staan de volgende vragen centraal:

- Hoe is het beleid opgezet?
- Wat blijkt uit de reeds uitgevoerde onderzoeken en beschikbare documenten over de doeltreffendheid van het beleid?
- Wat blijkt uit de reeds uitgevoerde onderzoeken en beschikbare documenten over de doelmatigheid (aspect financiën en organisatie) van het beleid?
- Welke lessen zijn reeds opgehaald die meegenomen moeten worden in het nieuwe beleid?

Tijdens het proces van het opstellen van de quick scan is er periodiek afgestemd met de ambtelijke projectgroep. De concept evaluatie is gedeeld met deze projectgroep, er zijn een aantal opmerkingen gemaakt die in de evaluatie zijn verwerkt. De definitieve quick scan, die nu aan u voorligt, is vervolgens opgeleverd aan de ambtelijke projectgroep.

De evaluatie gaat met name over de Jeugdwet en de Wmo(Wet maatschappelijke ondersteuning.

Uitkomsten quick scan
Uit de onderzoeken en de analyses komen de volgende conclusies naar voren:

- Huidig beleid voor Wmo en Jeugd is weinig richtinggevend
Het eerder vastgestelde beleid is voor nu te weinig richtinggevend om invulling te kunnen geven aan de opgaven in het sociaal domein en de veranderingen die daarbinnen spelen. Zo moet vanuit de Hervormingsagenda Jeugd een (versterkte) omslag worden gemaakt naar de inzet op preventie en normalisatie, lichte vormen van begeleiding en ondersteuning, meer samenwerking met scholen en huisartsen en een sterke(re) sociale basis. Om de doorontwikkeling van het sociaal domein mogelijk te maken, zijn meer kaderstellende beleidsuitspraken nodig op deze aspecten. Dit wordt in de uitvoering ook zo ervaren. Er wordt weinig rugdekking gevonden in de beleidsopzet. Dit houdt in dat voor niet alle onderwerpen beleid is geformuleerd. Voor een deel komt dit omdat er zoals bijvoorbeeld in de Jeugdwet, weinig wettelijke kaders zijn. Bij het ontbreken van duidelijke kaders wordt in de uitvoering, in overleg met beleid, zelf naar een oplossing gezocht.
Dat het huidige beleid weinig richtinggevend is, wordt door de organisatie erkend en op basis hiervan is dit traject gestart om tot een nieuwe visie voor het sociaal domein te komen.

- De kennisdeling en informatievoorziening zijn beperkt
Gezien de grootte en breedte van het sociaal domein is het cruciaal om elkaar te kennen en kennis te delen. Dit gebeurt nog te beperkt. Dit slaat ook op de wisselwerking tussen beleid en uitvoering. Door beleid te betrekken bij keuzes en ontwikkelingen in de uitvoering en, vice versa, door uitvoering aan de voorkant bij beleidsprocessen te betrekken en terug te koppelen wat er in besluitvormingstrajecten gebeurt, ontstaat een leerloop van kennis delen, kennis uitwisselen en reflecteren op wat er gedaan wordt. De informatievoorziening om te weten hoe het sociaal domein in Winterswijk zich ontwikkelt, behoeft versterking. Zo is er beperkt inzicht in de (aard van de) doorverwijzingen. Daarnaast wordt de koppeling tussen beslissingen in de uitvoering aan financiële consequenties niet gefaciliteerd. Er is ingezet op de samenwerking met de huisartsen. Deze moet verder worden geladen met informatie en kennisdeling.
Er is gewerkt aan het op orde krijgen van de basis, en dat het nu zaak is deze van nut te laten te laten zijn aan de beleidsontwikkeling en -uitvoering.

- Inrichting toegang bemoeilijkt samenspel tussen verschillende onderdelen
Ook over de inrichting van de toegang (zowel Jeugd als Wmo) worden richtinggevende beleidsuitspraken gemist. Het onderscheid in de toegang tussen het Sociaal Team bij De Post en het Ondersteuningsteam maakt specialisatie mogelijk, maar bemoeilijkt een stuk samenspel en samenwerking. In het kader van de Hervormingsagenda zal de preventieve werking bij de toegang versterkt moeten worden om het beroep op maatwerk te verminderen. Door een verschuiving naar algemene voorzieningen en lichte vormen van hulp en ondersteuning kan het effectiever zijn om de verschillende onderdelen van de toegang in Winterswijk – De Post en het Ondersteuningsteam – meer samen te brengen. Dan kan ook integraal gehandeld worden vanuit gezinssituaties, in lijn met het uitgangspunt ‘één gezin, één plan’. Hierbij geldt dat op dit moment geen beleid is geformuleerd over de

regievoering op (complexe) dossier, met andere woorden, het is niet altijd bij voorbaat duidelijk waar de regie ligt. Dat wordt nu per casus bepaald.

*- Hoger beroep op het sociaal domein (Wmo en Jeugd) in Winterswijk dan vergelijkbare gemeente*n
Wat we zien uit de vergelijking met vergelijkbare gemeenten is dat er in Winterswijk een relatief groter beroep wordt gedaan op het sociaal domein, waar het gaat om Wmo en Jeugd. Er worden verschillende verklaringen gegeven. Zo is de sociaaleconomische status van inwoners in Winterswijk relatief laag en is er sprake van intergenerationele problematiek. Daarnaast wordt een trek van mensen uit grote steden in de Randstad naar Winterswijk gesignaleerd door verschillende betrokkenen. Deze nieuwe inwoners hebben vaak al met (multi)problematiek te maken en komen naar Winterswijk omdat ze hier relatief makkelijk aan een betaalbare woning kunnen komen.

- Gerichte aanpak van complexe dossiers met multiproblematiek is recent gestart
Winterswijk heeft te maken met een aantal complexe en dure dossiers waarin multiproblematiek speelt. De kosten voor Jeugdhulp stijgen doordat de zorgvraag steeds intensiever en complexer wordt. Uit een eerder onderzoek naar deze dure dossiers blijkt dat er te weinig wordt samengewerkt tussen de verschillende wetten, maar ook tussen het Sociaal Team, Ondersteuningsteam en zorgaanbieders. De gemeente merkt dat de complexiteit van de casussen de laatste jaren toeneemt en schakelt hiervoor externe expertise in. Voor dossiers waarin complexe multiproblematiek speelt, is Winterswijk begonnen met het inschakelen van Professionals voor Maatwerk Multiproblematiek (PMM). Daarnaast zit Winterswijk nu in de startfase van een interventie die kan helpen bij de aanpak van zwaardere, complexe problematiek: de gebiedsgerichte benadering. De focus van deze aanpak ligt momenteel nog op het fysiek domein(wijkwerk in Winterswijk-Oost), maar moet ook duidelijk ingebed worden in het sociaal domein en de verschillende spelers daarbinnen.

Ad 2.
De evaluatie geeft aandachtspunten voor de nieuwe visie
Deze aandachtpunten zijn de volgende:
Uit de conclusies en onderliggende analyses komen de volgende aandachtspunten waarover in de nieuwe visie richtinggevende uitspraken moeten worden gedaan:

- Het versterken van preventie en normalisatie met inzet van de sociale basis en algemene voorzieningen alsook de vroegtijdige inzet van lichte (ambulante) vormen van begeleiding en ondersteuning.
- Het daartoe versterken van de samenhang in en integraliteit van de toegang en de eerste (ambulante) hulp die daarbij geboden kan worden. Dit met toepassing van het principe wat dichtbij kan, dichtbij doen.
- Het borgen van de benodigde capaciteit en expertise om de ontwikkelingen in het sociaal domein tot uitvoering te brengen.
- Tevens het bieden van politiek-bestuurlijke en beleidsmatige ‘rugdekking’ voor het normaliseren van hulpvragen.
- Het verder doorontwikkelen van de samenwerking met huisartsen, scholen en andere partners zodat het sociaalmaatschappelijk netwerk optimaal functioneert ten behoeve van de inwoners. Waaronder ook de positionering van en samenwerking met het Preventief Platform Jeugd is begrepen.
- Het verbeteren van de kennisdeling en informatievoorziening zodat op basis van actuele inzichten het gesprek kan worden gevoerd en zo nodig kan worden bijgestuurd.
- Het versterkt inzetten op (intergenerationele) multiproblematiek, zodat inwoners gerichter en meer in samenhang worden geholpen en hun problemen zoveel als mogelijk worden beperkt.

Belangrijke randvoorwaarde is dat begrippen zoals normalisatie, preventie duidelijk gedefinieerd worden, zodat er bij het gebruik over deze termen geen misverstand kan ontstaan .Naast bovenstaande punten kunnen er in het participatietraject(zie startnotitie) nog aanvullende zaken worden aangegeven die in de nieuwe visie opgenomen moeten worden. Ook zaken zoals de rol van preventie en daarbinnen sport en cultuur en de samenwerking met Fijnder in “Samen aan het stuur” komen aan de orde.
In de visie moet concreet worden wat Winterswijk wil bereiken op de korte termijn(4 jaar) en de langere termijn (8 jaar).

Ad 3.
De startnotitie geeft de planning en participatie van het visietraject weer. De visie wordt behandeld in de raad van december 2024.

Financiële aspecten/risico's
Voor de uitvoering van de evaluatie en visie is budget opgenomen in de begroting 2024.

Juridische aspecten/wet- en regelgeving
--

Aspecten van duurzaamheid
--

Communicatie/betrokkenenparagraaf
De adviesraad sociaal domein heeft input geleverd voor de evaluatie. Deze is in de quick scan verwerkt.

Vervolgprocedure/evaluatie
Na het vaststellen van de startnotitie volgt de uitvoering van het visietraject volgens de planning zoals in deze notitie vermeld. De visie wordt in de raad van december 2024 behandeld.

Winterswijk, 28 mei 2024
Burgemeester en Wethouders van Winterswijk,

de loco-secretaris,	de burgemeester,
M. Keur	B.J.J. Bengevoord